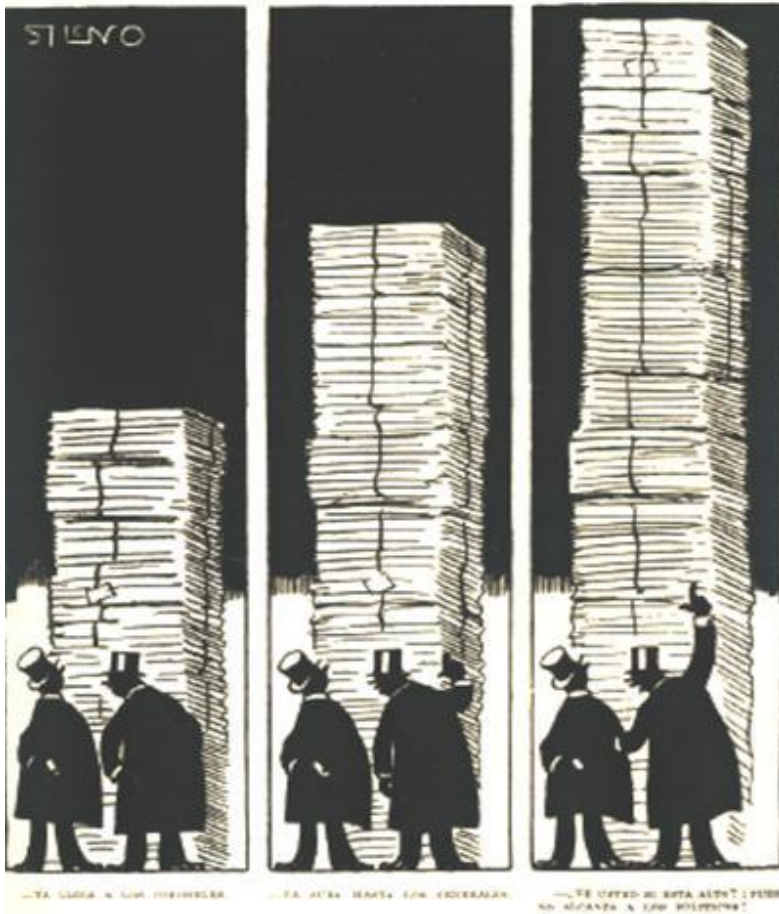

CINEMATÓGRAFO DE LA SEMANA
EL EXPEDIENTE PICASSO

POR SILENO

VIII. EL DESASTRE D'ANNUAL I L'INFORME PICASSO.

LA FALLIDA DEL RÈGIM DE LA RESTAURACIÓ (DEL REGENERACIONISME A LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA).

LA GUERRA DEL RIF

1914 – 1918
PRIMERA GUERRA MUNDIAL

França, la primera potència colonitzadora del nord d'Àfrica, immersa en la guerra amb Alemanya, va subornar els cabdills rifenys per mantenir la **pau al Marroc**.

Mapa del **Protectorat espanyol del Nord del Marroc**, amb les principals ciutats i les vies de comunicació.

Espanya va gaudir d'uns anys de **relativa calma** en la zona del seu **Protectorat**, i va mantenir el domini sobre el territori: a més de Ceuta i Melilla, les ciutats de Tetuan (capital del Protectorat), Larraix, Nador, Xauen i Alcazarquivir, entre d'altres... Però a partir de 1919 – 1920 la situació va canviar ...

ABD EL-KRIM

La rebel·lió antiespanyola fou liderada per *Muhammad ibn Abd al-Karim*, conegut com **Abd el-Krim**. Va aconseguir unir les tribus del Rif contra el domini colonial francès i espanyol del Marroc.

Sota el seu lideratge (1921 – 1926) va posar en grans dificultats l'Exèrcit espanyol. Després de la derrota d'Alhucemas, es va lliurar a les autoritats franceses. Va acabar exiliant-se a Egipte, on va morir l'any 1963.

El Govern espanyol va nomenar el gener de 1919 al **general Dámaso Berenguer** com a *Alt Comissari del Protectorat*, i li encomanà controlar i pacificar la regió. El seu objectiu fou el domini efectiu de tot el territori i la pau amb les kabiles rifenyas.

MILLÁN ASTRAY I EL “TERCIO DE EXTRANJEROS”

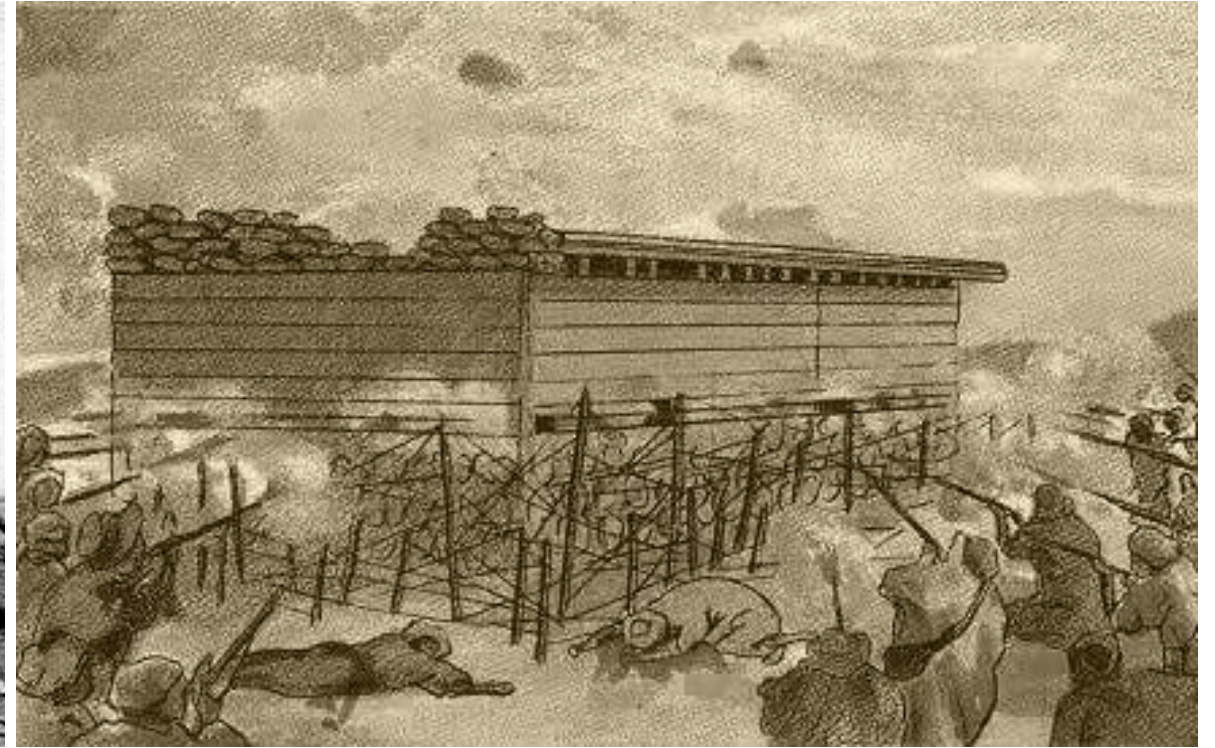
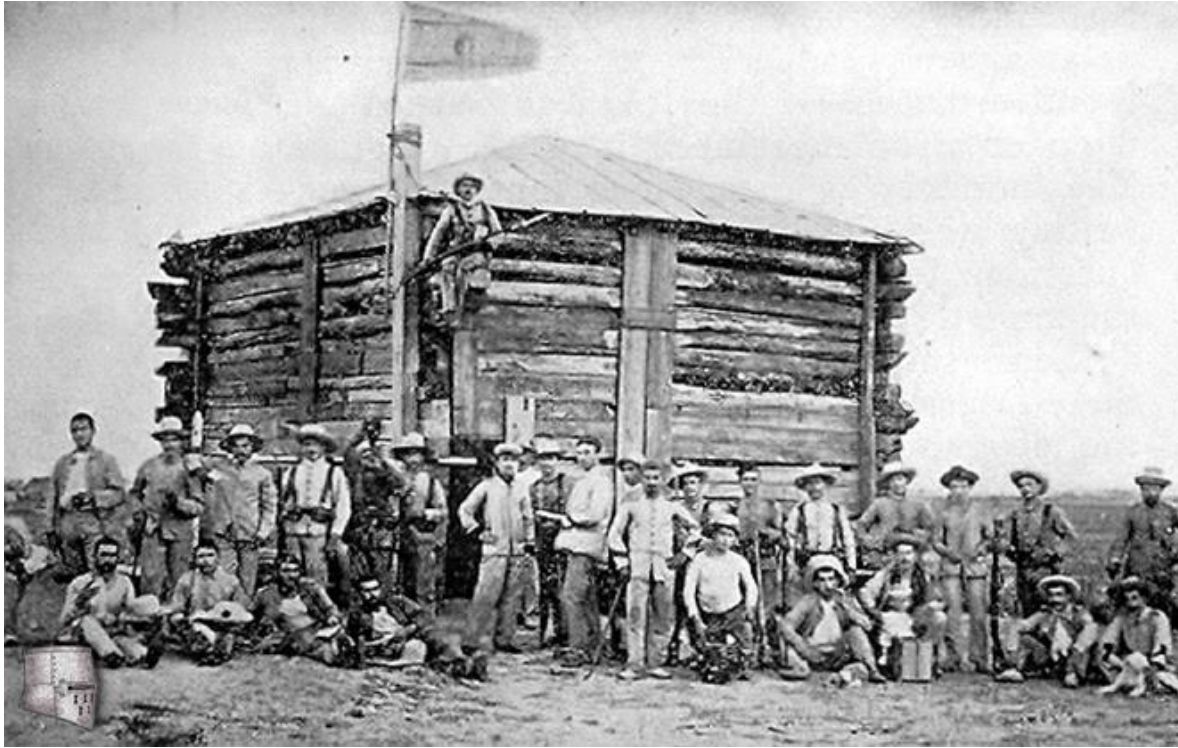
Des de la primera meitat del S. XIX, França comptava amb un cos d'Exèrcit professional, especialment entrenat per missions de gran perill i duresa, i que va combatre al Marroc. Estava format sobretot per estrangers i es deia **Legió Estrangera Francesa**.

El gener de 1920 el Govern va encarregar al **tinent coronel José Millán-Astray** que formés un cos d'infanteria especialitzada i professional, per combatre al Protectorat, a imitació del cos francès. Així es va fundar el **Tercio de Extranjeros**.

José Millán-Astray Terreros, nascut a La Corunya el 1879. Se'l coneix per ser el fundador i primer cap de la “*Legión*”.
Seus van ser els famosos crits de la *Legión* “*Viva la Muerte*” i “*Muera la inteligencia*”.
Durant la dictadura franquista va arribar a ser *Procurador en Cortes* entre els anys 1943 i 1954, any en que va morir a Madrid.

Entre 1919 i 1921 l'Exèrcit espanyol va anar dominant les **principals ciutats del Rif**, com *Xauen*, però els seus nombrosos forts o "**blocaos**" per tot el territori eren blanc de freqüents atacs per les kabiles rifenyes que controlaven de facto tota les regions muntanyoses i de difícil accés per als espanyols.

EL FEBLE CONTROL DEL TERRITORI DEL RIF

EL GENERAL SILVESTRE

Manuel Fernández Silvestre (1871 – 1921)

El febrer de 1920, el general **Manuel Fernández Silvestre**, amic personal del Rei, va rebre el nomenament de la Comandància militar de Melilla, amb el propòsit de recuperar la zona de la **badia d'Alhucemas**.

Silvestre, desitjós d'una gran victòria que li permetés impulsar la seva carrera, era partidari d'iniciar una **campanya militar agressiva** per derrotar els rifenys. No va fer cas a les ordres del seu cap immediat i rival, el **general Berenguer**.

El rei Alfonso XIII amb el general Silvestre (els dos amb uniforme clar).

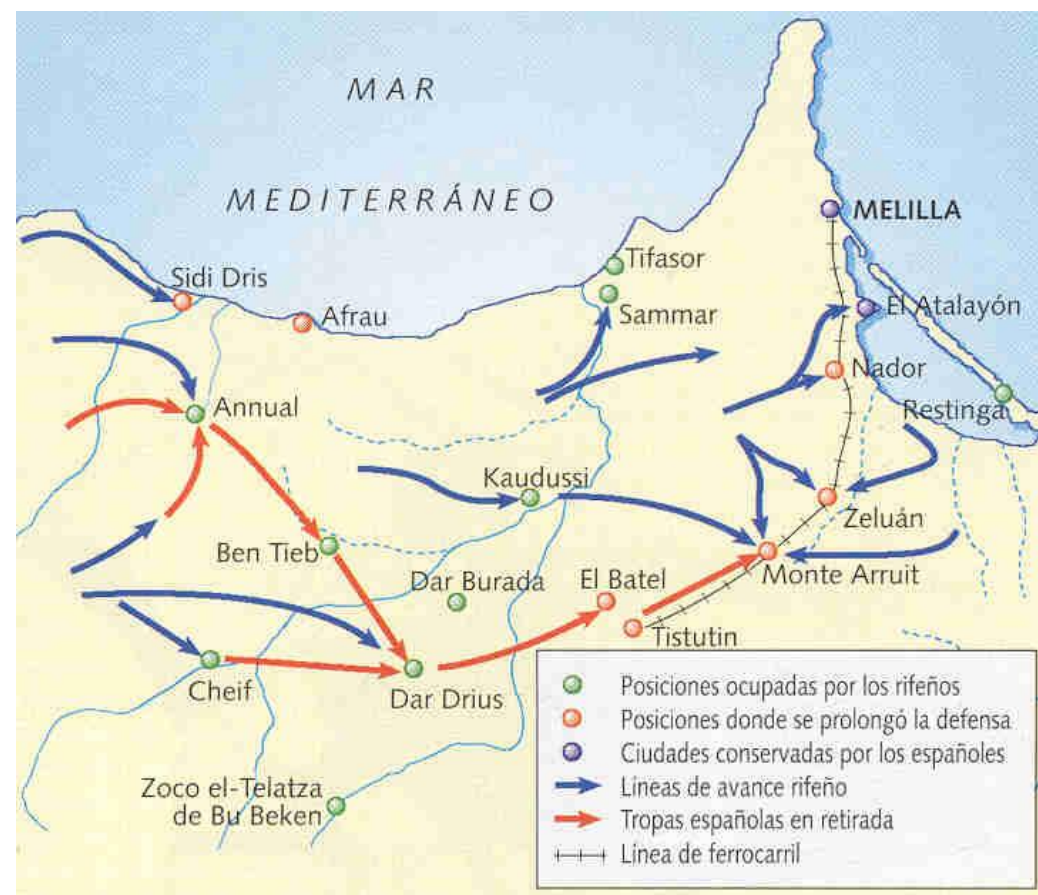

EL DESASTRE D'ANNUAL

L'estratègia de Silvestre consistia en creuar la **regió del Rif** des de *Melilla* fins a *Alhucemas* per dividir-la en dos, malgrat l'oposició del seu superior, el gral. Berenguer, que veia que la missió era impracticable per la dificultat dels proveïments.

El **21 de juliol de 1921** els homes d'**Abd-el-Krim** atacaren les posicions espanyoles causant unes 320 baixes. Una segona línia de defensa a uns 20 km. fou derrotada l'endemà: es van salvar 15 homes d'un total de 400.

Les tropes espanyoles, refugiades a **Annual**, foren envoltades per 25.000 rifenys. Silvestre ordenà una retirada precipitada, que va acabar amb la mort d'uns **10.000 homes** i del propi Silvestre.

LA MASSACRE DEL MONT ARRUIT

Gairebé 3000 fugitius foren reorganitzats pel Gral. Navarro al **Mont Arruit**. Allà resistiren pràcticament sense aigua ni municions durant uns 15 dies, amb més de 2000 ferits.

Finalment es van rendir a **Abd-el-Krim**, que havia promès respectar-los, però a l'hora de la veritat tots els homes foren degollats pels rifenys, excepte el **general Navarro** i alguns altres oficials, pels quals es va demanar un elevat rescat.

*El setge del fortí espanyol de **Monte Arruit** va durar entre el 24 de juliol i el 9 d'agost.*

EL SETGE DE MELILLA

Després del **desastre d'Annual**, el **Tercio** es fortificà a Melilla, ara en perill directe de caure en mans enemigues.

Després d'Annual, la rebel·lió es va estendre per tot el Rif. Fins l'any 1924, **els rifeños dominaren a la pràctica tot el Protectorat** excepte *Ceuta*, *Melilla* i alguns enclavaments militars més, alhora que anaven armant-se amb els diners dels rescats.

LES CONSEQÜÈNCIES DEL DESASTRE

L'absoluta desfeta espanyola al Marroc posà al descobert **el grau de corrupció que imperava en l'Exèrcit**, la dubtosa fiabilitat de l'armament i la molt discutible actuació dels comandaments.

El gran escàndol que va suposar sobre l'opinió pública espanyola va obligar al govern presidit per **Manuel Allendesalazar**, del Partit Liberal, a dimitir. El Rei va nomenar com a nou cap de Govern a **Antonio Maura**, del Partit Conservador.

L'EXPEDIENT PICASSO

El nou Govern de **Maura**, pressionat per tothom, va decidir obrir una **investigació oficial** sobre el **Desastre d'Annual**, que es va encarregar al gral. Juan Picasso.

El Govern també va cessar al gral. Berenguer, i es va nomenar un civil com a **comissari especial per al Marroc**, amb competència sobre els militars, la qual cosa va provocar una **forta tensió** en el si de l'Exèrcit.

*El general **Juan Picasso González**
(1857 – 1935)*

Les conclusions de l'informe del **general Picasso** mai no es van arribar a fer del tot públiques. Picasso va descobrir i recollir al seu informe una quantitat ingent d'anomalies, corrupcions i negligències.

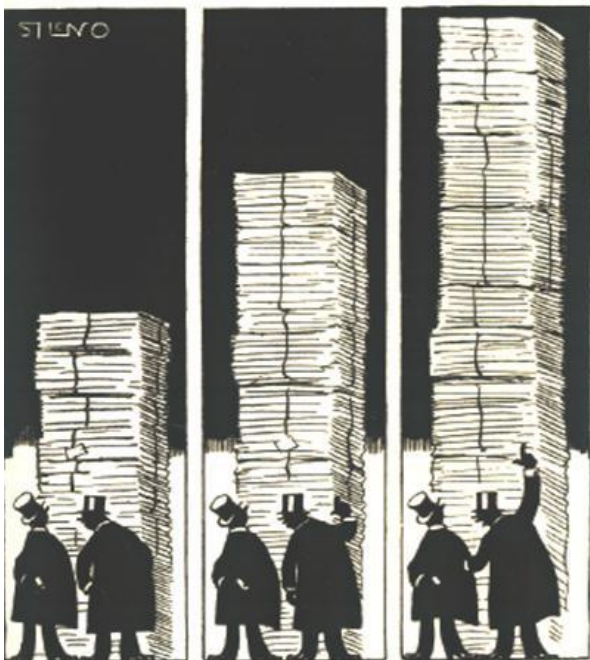

L'EXPEDIENT PICASSO

CINEMATÓGRAFO DE LA SEMANA
EL EXPEDIENTE PICASSO

FOR BILBAO

L'Informe Picasso incloïa l'existència d'un **telegrama del Rei** a Silvestre donant-li presses per acabar aviat la seva campanya que, de fet, implicava directament la Corona en la desfeta d'Annual.

La necessitat d'impedir que l'Informe sortís a la llum i que la Monarquia quedés definitivament desprestigiada fou l'última gran causa que va portar al **cop d'Estat del general Miguel Primo de Rivera** el mes de setembre de 1923.

*Després de centenars d'entrevistes i de revisar gran quantitat de documentació sobre el terreny, l'expedient del general Picasso tenia més de **2.400 folis**. El document va estar ocult entre 1923 i 1931.*

